

A vázolt tervfejezeteken kívül természetesen más, az adott vállalati gazdálkodásnak megfelelő tervfejezet is képezhető, illetve a vállalat profiljának megfelelően egyes tervfejezetek nagyobb vagy kisebb súllyal szerepelhetnek a konkrét vállalati tervekben.

Megvitatás, ismertetés

Az elkészült vállalati tervünk csak akkor nyugszik reális alapokon, ha azt a dolgozóinkkal megvitattuk és érvényesül benne a végrehajtó apparátus valamennyi érdekeltjének észrevétele, véleménye. A helyi (üzemi, erdészeti, gyár-egységi) és vállalati párt és szakszervezeti szervek érdemi részvételét is biztosítanunk kell a középtávú tervezés munkálataiban. Nagyon fontos a dolgozói vélemények összehangolása és a terv végrehajtására történő mozgósítás (munkaverseny, szocialista brigádmozgalom). Az egyes vitatott kérdésekben kialakult végleges döntéseket is célszerű a dolgozókkal ismertetni. Mivel az elkészített középtávú terveket a *vállalatok igazgatói 1971. június 30-ig hagyják jóvá*, az éves tervek a jövőben már ennek alapján készülhetnek el.

Д-р Эбли Дь.: СРЕДНЕСРОЧНЫЙ ПЛАН ПРЕДПРИЯТИЯ В МАРКЕТИНГОВОМ ВОЗЗРЕНИИ
Правительственным постановлением предписывается, чтобы производственные предприятия составили среднесрочные планы (в среднем на пять лет). Целью среднесрочных планов является зафиксирование главного направления развития, средства осуществления и способствование организации работ. План должен прочно обеспечивать рыночную ориентировку производственной работы. Над ним должно господствовать маркетинговое воззрение, а основанием плановой системы нужно считать план реализации. Для составления плана нет центральной схемы планов, каждое предприятие должно само разработать подходящий метод по предлагаемым точкам зрения.

Dr. Ébli, Gy.: MEDIUM-TERM PLANNING OF THE ENTERPRISES WITH A VIEW TO MARKETING

Producing enterprises are obliged by a governmental decree to elaborate their medium-term plans, generally for the next five years. The medium-term plan is to determinate the main objectives of the development and the means for their realization, and to provide a basis for organizing the work in the future. Production planning has to be market-oriented, thus the view of marketing should be the main principle of the planning, and the whole plan is to be centred on the selling targets. There aren't any centrally prescribed planning schemes, therefore each enterprise has to elaborate its own planning method.

Faipari tanulmányút az állami gazdaságok részére

C SERJÉS MIKLÓS

1970. november 27-én a Felsőtiszai EFAG területén fafeldolgozási bemutatót rendezett az Állami Gazdaságok Országos Központja.

Az állami gazdaságok erdőterülete az utóbbi 20 évben 1%-ról 5,2%-ra növekedett és egyre fontosabb tényezője lesz az ország erdőgazdálkodásának:

Év	Terület, ha	Ebből cell. nyáras	Kitermelt br. m ³
1955	14 500	—	18 000
1960	25 000	—	30 000
1965	42 000	—	72 000
1969	54 300	6800	90 000

A táblázatból is kitűnik, hogy az erdők zöme a legfiatalabb korosztályhoz tartozik, ezért a kitermelhető fatömeg főképpen tisztítási és gyéritési anyag. A továbbiakban ez a tendencia csak fokozódni fog, mivel a közeljövőben 20 ezer ha erdő és 30 ezer ha cellulóznyáras telepítését tervezik.

Az állami gazdaságok erdeinek terület szerinti fafaj összetétele:

A	47%
Nyáarak	27%
Cs	9%
T	7%
B	3%
Fenyő és egyéb	7%

Rövidesen várható azonban a nyáarak fokozott telepítése eredményeképpen a két fafaj közötti kiegyenlítődés, ami a kitermelhető fatömeg összetételére is hatással lesz. 1975-ben a kb. 200 ezer m³ kitermelhető fatömeg 35—40%-át fogják adni a nyárasok a jelenlegi 20% helyett.

A tanulmányút célja az volt, hogy megismertesse az állami gazdaságok képviselőit a megnövekedett erdőterületek, fasorok fakitermelési problémáinak komplex, gazdaságos megoldásával. Mint ahogyan a nap folyamán el is hangzott, „az állami gazdaságok megtanultak erdőt telepíteni”, viszont a megtermelt faanyag kitermelése és felhasználása teljesen új téma számukra. (A mintegy 70 résztvevő között igen sok igazgató volt jelen, ami a téma aktualitását igazolja.)

Az egyre növekvő fakitermelési feladatok technikai megoldása már folyamatban van, a fagazdálkodás, fahasznosítás módozatainak kialakítása viszont a jövő feladata. Ez esetben szükségszerűen egy speciális szemlélet kell kialakuljon, amely a problémát az akác és a nyár hasznosítására szűkíti. Ezt sürgetik az akácértékesítési nehézségek és a mezőgazdaság növekvő ládaigényei. Szabolcs-Szatmár megye igen alkalmas volt a tanulmányútra, mert ezek az országos jelenségek (akác és nyár túlsúlya, ládaigény) ott fokozottan érvényesek.

A tanulmányút programja két részből állt:

- ismerkedés a fafeldolgozás jól bevált módozataival a Felsőtiszai EFAG három üzemében,
- a látottak kiértékelése.

Az út első állomása a *nyírbátori feldolgozó üzem* volt. A 10 millió Ft beruházással épült üzem évi 16 000 m³ alapanyagot dolgoz fel, ennek 70%-a akác. A fűrészüzem keretfűrészes technológiájú, vannak kiszolgáló üzemszázékek, működik még egy mesterséges szárító is.

A rönkök útját végigkövetve az alapanyag tértől a készáru tégig meggyőződhetünk mindenki, hogy az akác felhasználhatósága is széles skálájú. A 700—1400 Ft/m³ értékű inkurrens alapanyagból 1200—4600 Ft/m³ értékű, nyolcféle készáru választékot láthattunk. Ha ehhez hozzávesszük még a különböző mezőgazdasági épületek, kerítések céljára felhasználható anyagot, valamint az éppen Nyírbátorban kialakított akácparketta nemesítési eljárás rövid időn belüli elterjedését, akkor már nem is olyan vigasztalan a helyzet ezen a téren.

Nyírbátorból utunk *Vásárosnaménybe* vezetett, ahol először a ládaüzemet, majd a forgácslapgyárat tekintettük meg. A ládaüzemet egy régi téglagyár szárítóiból alakították át 16 millió Ft befektetéssel. Az üzem három hasító szalagfűrésszel működő szalagfűrészes technológiájú; nyár, fenyő és egyéb lágylombos alapanyagból készít mintegy 35-féle ládat 14 000 m³ mennyiségben, az országos átlagnál jobb kihozatali százalékkal.

A ladaagyártás nemcsak népgazdaságilag szükséges és kurrens tevékenység, hanem kifizetődő is, mivel még igen sokáig olcsóbb lesz a más alapanyagú (műanyag, fém) csomagolóeszközöknél, másrészt a vékony, másra már nem

alkalmas gömbfát és szelanyagot is fel lehet dolgozni. Ezt bizonyítja a meglátogatott üzem több milliós évi nyeresége.

Innen a vásárosnaményi forgácslapgyárba mentünk, amelyet 260 millió Ft beruházással építettek különböző külföldi cégek közreműködésével. Évi kapacitása 21 000 m³ 4—25 mm vastagságú kiváló minőségű forgácslap, amelyhez alapanyagként fenyő és lágylombos tűzifát, fűrészipari hulladékot használnak fel. A gyár második gépsora vékony forgácslemezből ládát készít.

Anyíregyházi Ilona-tanyán volt a látottak kiértékelése. Először az Erdészeti Műszaki és Szervezési Iroda képviselői tájékoztatták a jelenlevőket az új fafeldolgozó üzemek létesítésének lehetőségeiről, problémáiról, alapvető feltételeiről, tervezésének folyamatáról.

Javaslatokat összefoglalva a telepítés legfontosabb kritériumáról, az alapanyagellátás folyamatosan biztosítható minimális mennyiségéről kell főképpen szólni, amely 5000—6000 m³ évente. Ennél kevesebb alapanyag csak egyszerűbb műhely létesítését teszi lehetővé, s ez már nem képes gazdaságosan piacra termelni. Nem javasolják keretfűrész technológiával, vagy éppen forgácslapgyártással kezdeni a faipari vertikum kiépítését, az erdőgazdaságok által húsz évvel ezelőtt megkezdett fagyártmánytermelési technológia pedig már elavult. Javasolják ellenben a ládagyártást, 1100 mm-es szalagfűrészekre alapozva a termelést, a dolgozók állandó és nem idényjellegű foglalkoztatását. A ládagyártás előtt jövő van, az ezredfordulóig többszöröződni fog a szükséglet.

Az állami gazdaságok átlagos erdőterülete 310 ha, s csak húsz gazdaságnak van ezer ha-on felüli erdeje. Érthető tehát, hogy a hozzászólók többsége a kooperáció lehetőségeit fejtegette.

Sokan javasolták az egyszerű kooperációt, amely az alapanyagot adó állami gazdaságok és a készterméket (ládát) előállító erdőgazdaságok közötti kölcsönös jövedelmezőséget biztosítja. Mások az állami gazdaságok egymás közötti, tsz-ekkel, erdőgazdasággal közös fafeldolgozó üzemek létesítését javasolták.

A közeljövőben az állami gazdaságok fakitermelésének mértéke kétségtelesen ugrásszerűen megnő, ezért gondoskodni kell a megfelelő munkáslétszámról, fakitermelő eszközkőről, ki lehet építeni fafeldolgozó vertikumot. Mindezek tervezésében azonban legalább 10 éves időszak átlagát kell alapul venni. Nem mindegyik állami gazdaság épít majd fafeldolgozó üzemet, az összes faanyagot pedig szintén nem fogják faipari megmunkálás nélkül saját célra felhasználni. Tehát el kell adni valakinek, de mivel az alapanyag nem értékes, messzire nem érdemes azt szállítani. Ha szükség van az alapanyagból készült késztermékre (pl. láda), akkor kétszeresen gazdaságos egy közeli partner. Legközelebb pedig az erdőgazdaságokban folyik fafeldolgozó tevékenység. A kereskedelmi kapcsolatok kiépítése a kooperáció legegyszerűbb formája. A továbbiakban ez sokféleképpen fejlődhet: mindkét fél számára előnyös az alapanyag és készáru árák egyeztetése, szállítások összehangolása stb.

Az erdőgazdaságok és állami gazdaságok közötti kooperáció közvetlen formája a szakemberképzés és a tapasztalatcsere. Általánossá lehetne tenni azt a kezdeményezést, hogy az erdőgazdaságok motorfűrész és hosszoló tanfolyamain állami gazdasági dolgozók is vegyenek részt a nagyobb fakitermelési feladatok megoldásához szükséges szakmunkás gárda mielőbbi kiképzése érdekében.

A fakitermelők országos versenye minden évben megrendezésre kerül, jelentős találkozója az ország erdész szakembereinek. Innen az állami gazdaságok vezetői éppúgy gazdag tapasztalatokkal térhetnek haza, mint a részt vevő versenyzők.

A faipari vertikumok létesítésének gazdaságossági, szervezési feltételeit az Erdészeti Műszaki és Szervezési Iroda meghatározhatja, a beruházás közvetlen tervezését és kivitelezését az ERDŐTERV végezheti, de több erdőgazdaságnak is van tapasztalata, kapacitása. Ez a kooperáció újabb lehetőségét jelenti, ahol a tapasztalt erdőgazdaságok segítséget nyújthatnak az erdészeti szempontból most kiteljesedő állami gazdaságoknak.

Összefoglalva a fakitermelési és feldolgozási problémákat, megállapítható, hogy mind a népgazdaság, mind az egyes állami gazdaságok, termelészövetkezetek, erdőgazdaságok számára hasznos az összefogás, egymás segítése, tapasztalatok átadása.

A kiskunsági hótörések tanulságairól

DR. GÖDEGYÖRGY

1968/69 telén csak a kelebiai és tompai fenyvesekben volt aránylag kisebb méretű hótörés, a következő télen azonban a három északi erdészet kivételével ezen a vidéken szokatlan mérvű fenyő hótörés következett be. Különösen nagy volt a kár az előző évben is hókárt szenvedett kelebiai erdészetben. Itt emberemlékezet óta nem tapasztaltak hasonlót. 1969 decemberében a nagytömegű nedves hó hatására rengeteg erdei- és feketefenyő tört össze recsegve-ropogva fiatal léces és rudas állományokban, középkorú és idős fenyvesekben egyaránt. Mivel az 1970. év fahasználati tévyszámai most váltak ismeretessé, kissé megkétséve, csak most számolhatok be a történetekről.

A hótörés adatai

1968/69 telén a kelebiai erdészetben hótörést szenvedett erdőrészek teljes területe 298 ha, a kitermelt fatömeg 835 brm³ volt.

1969/70 telén a Kiskunsági EFAG hét érintett erdészete területén a hótörés adatai az alábbiak:

Véghasználati területen	99 ha	958 brm ³
Gyérítési területen	1193 ha	7 074 brm ³
Tisztítási területen	860 ha	2 080 brm ³
Kiskunsági EFAG területén összesen	2152 ha	10 112 brm ³

A ha adat a hótörést szenvedett erdőrészek teljes területe. A több mint tízezer brm³ fenyő alföldi viszonylatban jelentős szám. Ez még nem is tartalmazza azt a néhány száz brm³-re tehető fatömeget, amely a rendes évi favágási tervben szereplő fenyőgyérítésekből és tisztításokból hótörési többletként került ki.

Persze az e területen szokatlan hótörés volumene nem hasonlítható az 1963-as dunántúli hótörés 300 000 m³-éhez, mégis számottevő.

A kitermelt fatömeg legnagyobb része feketefenyő. Ezt kizárólag, főleg az idősebb korosztályokban túlsúlyban levő, feketefenyő-állományok nagyobb száma magyarázza. Egyébként a kimutatásban közölt megoszlás tükrözi a károsult állományok korosztályviszonyait is.

Legtöbbet szenvedtek a kelebiai erdészet fenyvesei. Itt az előző évi enyhébb hótörés ötszöröse, kereken 4000 brm³ volt a hókár. Persze itt sok 30–60 éves